

ПЛАНУВАННЯ Й ВИКОНАННЯ НАУКОВИХ РОБІТ ЛІКАРІВ -ІНТЕРНІВ - СТОМАТОЛОГІВ НА ОЧНІЙ І ЗАОЧНІЙ ЧАСТИНАХ ІНТЕРНАТУРИ

Скрипнікова Т.П., Марченко А.В., Хавалкіна Л.М., Тимошенко Ю.В.

Полтавський державний медичний університет

Науково-дослідна робота — це проведене наукове дослідження з тієї чи іншої проблеми, яке відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат виконаної роботи й висновки. Необхідно стимулювати пізнавальну діяльність лікарів-інтернів, залучати їх до елементів науково-дослідницької роботи і на очній, і на заочній базі навчання.

Ключові слова: лікарі-інтерни, науково-дослідна робота, заочна й очна бази.

Research work is a conducted research of a particular problem, which corresponds to scientific principles, has a certain structure, contains the results of work performed and conclusions. It is necessary to stimulate the cognitive activity of interns, involve them in the elements of research work both on a full-time and part-time bases.

Key words: interns, research work, part-time base and full-time base.

Навчання в інтернатурі – етап підготовки, що проводиться відповідно до конкретних вимог за чинними нормативними документами. З метою наближення навчання до сучасних завдань практики охорони здоров'я МОЗ затверджені навчальні програми і плани післядипломної освіти для лікарів-інтернів-стоматологів, де передбачено виконання очної частини в умовах профільних кафедр медичного ЗВО й заочної частини в базових установах лікувально-профілактичних закладів України [3;4;8]. У системі післядипломної підготовки лікарів-інтернів відбуваються певні зміни, спрямовані на підвищення якості підготовки медичних фахівців, інтеграцію медичної освіти й науки, покращення медичної допомоги населенню, забезпечення конкурентоспроможності випускників ЗВО на вітчизняному й міжнародному ринках праці. Запровадження міжнародних стандартів медичної освіти в Україні спонукає до перегляду навчальних планів і програм післядипломної спеціалізації лікарів-стоматологів, розробки нових науково-педагогічних підходів, інновацій у підготовці фахівців зі стоматології, а також приведення стандартів медичної освіти до міжнародних вимог шляхом ефективного використання матеріально-технічного й наукового потенціалу галузі.

Одним із важливих напрямів підготовки фахівців є їхня самостійна й науково-дослідна робота. Науково-дослідна робота — це самостійно виконане наукове дослідження з тієї чи іншої проблеми разом із керівником, що відповідає науковим принципам, має певну структуру, містить результат виконаної роботи й висновки. Якість її визначають за такими критеріями: актуальність вибраної теми; науковість, повнота розкриття теми, аргументованість висновків; елемент творчості; стиль, грамотність.

Науково-дослідна робота включає в себе два аспекти: навчання лікарів-інтернів елементів дослідницької роботи, прищеплення їм навичок цієї роботи і власне дослідницьку роботу, яка проводиться лікарями-інтернами під керівництвом наукових керівників (професорсько-викладацьким складом кафедри й керівниками, лікарями-стоматологами на заочній частині навчання).

Як свідчить практика, науково-дослідна робота сприяє поглибленню якості засвоєння матеріалу зі спеціальності, розширенню світогляду майбутніх фахівців, прищепленню навичок літературного пошуку, удосконаленню власних професійних якостей, вихованню наукової та творчої ініціативи майбутніх лікарів.

Наукова творчість відіграє роль регулюючої частини в будь-якій діяльності. Природа творчої діяльності (технічної, художньої, навчальної тощо) завжди має наукову основу. Тому в процесі підготовки лікарів-спеціалістів вищої кваліфікації вона стає провідною [1].

Мета науково-дослідної діяльності багатогранна: формування наукового світогляду, оволодіння методологією й методами наукового дослідження; надання допомоги лікарям-інтернам у оволодінні спеціальністю, досягненні високого професіоналізму; залучення талановитої молоді до науково-дослідної роботи кафедр; розвиток творчого мислення й індивідуальних здібностей лікарів-інтернів у вирішенні практичних завдань; прищеплення лікарям-інтернам навичок самостійної науково-дослідної роботи; розвиток ініціативи, здатності застосовувати теоретичні знання у своїй практичній роботі; розширення теоретичного світогляду й наукової ерудиції майбутнього фахівця; створення й розвиток наукових шкіл, творчих колективів, виховання вчених, дослідників, викладачів. Цієї мети досягають завдяки наявності різних видів і форм науково-дослідної роботи [2;5;7].

На кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів теми наукових робіт із актуальних питань стоматології плануються з перших днів навчання лікарів-інтернів. Виконання дослідження може проводитись і в очній, і в заочній періоди навчання. Для цього нами створено план науково-дослідної роботи, за яким інтерни працюють над дослідженням.

Можна виділити такі види науково-дослідної роботи, яку можуть виконувати лікарі-інтерни під час навчання: аналіз наукової літератури; систематизація матеріалів, опрацювання літературних джерел; добір наукової літератури, складання бібліографії з визначеної теми; наукові доповіді, тези; наукові статті; методичні розробки з актуальних питань професійної діяльності; наукові звіти про виконання елементів досліджень під час практичних занять; конструкторські розробки приладів, пристроїв та ін.; створення презентацій.

Виконуючи наукову роботу, лікарі-інтерни навчаються знаходити нове в наукових явищах, виявляти в них приховані зв'язки й закономірності; засвоювати наукові поняття й гіпотези; точно описувати факти й явища з використанням загальноприйнятої термінології; підбирати споріднені факти за їхніми суттєвими ознаками, групувати їх за загальнонауковими правилами; проводити аналіз фактів і явищ, виділяти з них загальне й часткове, першочергове й другорядне; передбачати тенденції розвитку, можливі зміни досліджуваних явищ і процесів.

Науково-дослідницька діяльність лікарів-інтернів включає в себе два взаємопов'язані напрями: перший — наукові дослідження, які виконують лікарі-інтерни під керівництвом професорсько-викладацького колективу за загальнокафедральною науковою проблемою. Другий — навчання лікарів-інтернів елементів дослідницької діяльнос-

ті, організації й методики наукової творчості [6].

Мета досягається завдяки наявності різних видів і форм науково-дослідної роботи на очній і заочній частинах навчання, для яких необхідна наявність матеріально-технічного забезпечення. На кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів проводиться активна робота щодо виконання наукових робіт інтернами. Для цього залучаються всі ресурси матеріально-технічного забезпечення й кафедри, і заочних баз, якими є «Професорська стоматологія», «Махаон», «Інтермедіо», «Аполлонія», сучасні ортопедичні лабораторії в Полтаві, Чернігові, Кременчуці. Усі бази мають найсучасніше обладнання, висококваліфікованих фахівців, що дає змогу виконувати різнопланові роботи (на фантомах, клінічні випадки, теоретичні та ін.) на високому професійному рівні. Тривалість виконання може бути від одного до кількох місяців або протягом двох років навчання. Це залежить від поставленої мети й отримання результатів дослідження. Такі роботи особливі, дуже цікаві, з реальними практичними результатами.

Форми й методи залучення лікарів-інтернів до наукової творчості впроваджуються в науково-дослідну роботу, що включається в навчальний процес (під час проходження очного циклу), проводиться в навчальний час відповідно до навчальних планів і, таким чином, є одним з обов'язкових елементів усієї системи підготовки спеціалістів. Це участь у різних видах навчальної роботи (лекції, семінари, практичні заняття) з елементами наукових досліджень; індивідуальна робота викладачів із лікарями-інтернами, які займаються науковими дослідженнями; участь лікарів-інтернів у роботі наукових груп. Другий напрям – науково-дослідна робота, що виконується лікарями-інтернами в позанавчальний час (після навчального часу при проходженні очної частини й при проходженні заочної частини інтернатури). Це участь лікарів-інтернів у науково-практичних конференціях, наукових читаннях, семінарах, заняттях у школах та ін.; проведення наукових пошуків у процесі виконання різних видів практичної діяльності.

Пріоритетною в навчальному процесі має стати діалогова форма занять, яка сприяє формуванню навичок колективної творчості, організації спілкування за типом проблемних лекцій, спілкування за типом „круглого столу”.

Наукове дослідження передбачає реалізацію таких етапів: визначення проблеми й вибір теми дослідження; формулювання провідних ідей і гіпотез; розробка загального плану пошукової роботи; опрацювання літературних джерел із досліджуваної проблеми; відбір методів науково-дослідної роботи; вивчення досвіду і стану справ у питанні, що вивчаються, на практиці; розробка теоретичних положень, методики експерименту, програми дослідження; дослідна робота. Накопичення емпіричних даних; аналіз і узагальнення одержаних результатів, формулювання висновків; літературне оформлення роботи; упровадження результатів дослідження в практику, оцінка їхньої ефективності.

Ці етапи викладено в індивідуальному плані лікарів-інтернів, який розроблений на кафедрі в розділі «Виконання наукової роботи».

За результатами наукової роботи лікарі-інтерни мають змогу представити доповіді на клінічних конференціях, що проводяться на кафедрі один раз за місяць, на різних етапах: після проведеного дослідження огляду літератури, отриманих результатів власних досліджень. Також інтерни оформляють і публікують тези й наукові статті за темою дослідження.

Підсумки наукової роботи лікаря-інтерна підбиваються на загальній науково-практичній конференції лікарів-інтернів, клінічних ординаторів, яка проводиться один раз за рік, де кращі роботи відзначаються дипломами I, II і III ступенів.

Проведення конкурсів практичних навичок на кращу виконану практичну роботу спонукає лікарів-інтернів до вдосконалення використання старих і вивчення нових, прогресивних методик, покращення маніпуляційних навичок та ознайомлення із сучасними тенденціями й підходами до лікування. Таким став Всеукраїнський конкурс професійної майстерності «Шлях у світ майстерності», який 21 рік поспіль проводиться на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів і на базі найсучаснішої клініки – «Професорська стоматологія» із матеріально-технічним забезпеченням останнього покоління.

Отже, науково-дослідницька діяльність лікарів-інтернів стала одним із найважливіших засобів підвищення якості підготовки й виховання спеціалістів, здатних після закінчення навчання самостійно вирішувати важливі наукові й практичні завдання, йти в ногу з передовими ідеями теорії й практики, застосовувати в практичній діяльності найновіші досягнення науково-технічного прогресу.

Список використаної літератури

1. Білоусова Л.І. Науково-дослідна робота студентів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя: зб. наук. пр. / Л.І. Білоусова, В.Д. Зоря, Н.В. Олефіренко. — Х.: Факт, 2010. — Вип. 1. — 188 с.
2. Науково-дослідна робота лікарів-інтернів як чинник удосконалення професійної підготовки майбутнього лікаря / І.П.Мазур [та ін.] // Современная стоматология. — 2012. — №4. — С.140-142.
3. Організація учбового процесу в умовах переходу на кредитно-модульну систему навчання / Г.В.Дзяк [та ін.] // Медичні перспективи. — 2005. — Т.Х, №1. — С.7-15.
4. Павленко О.В. Запровадження міжнародних стандартів якості післядипломної підготовки лікарів-стоматологів / О.В. Павленко, І.П. Мазур, О.М. Ступницька // Современная стоматология. — 2012. — №2. — С.143.
5. Скрипнікова Т.П. Роль клінічної конференції у формуванні професійної компетенції лікарів-інтернів на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА / Т.П.Скрипнікова, М.В.Хребор, Ю.І.Силенко, О.А.Писаренко // Український стоматологічний альманах. — 2018. — № 3. — С.33-36.
6. Соколова И.И. Развитие научно-исследовательской деятельности у врачей-интернов / И.И. Соколова, Е.Г. Денисова // Современная стоматология. — 2010. — №4. — С.157-158.
7. Туранов Ю.О. Науково-дослідна робота в закладах освіти: Методичний посібник / Ю.О. Туранов, В.І. Уруський. — Т.: АСТОН, 2001. — 140 с.
8. Управление учебной деятельностью как механизм обучения в интернатуре при подготовке врачей-стоматологов / М.М. Рожко, С.В. Косенко, З.Т. Костишин та ін. // Вища освіта в Україні і Болонський процес: стан, проблеми, перспективи: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 3 грудня 2012 р. / Редкол.: І.І. Тимошенко (голова) та ін. — К.: вид.-во Європ. ун-ту, 2013. — С. 123–127.